ДЗВОНИ ЛЕМКІВЩИНИ

№1 (43)
січень-лютий 2004 р.

Газета заснована у квітні 1994 року

ЧАСОПИС ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА «ЛЕМКІВЩИНА»

ТРИ ІМПРЕЗИ

Трьома масовими заходами у Львові розпочали відзначення трагічної події – 60-річчя депортації українців з території Польщі, Всеукраїнське товариство «Лемківщина» та його Львівська організація.

9 січня у Львівській картинній галереї відкрилася мистецька виставка під назвою **«Лемківський Єрусалим»**. В експозиції були представлені біля 200 творів 30 лемківських живописців, скульпторів, різьбярів, прикладників, графіків, фотомайстрів трьох областей Галичини. У виставці брали участь як професійні мистці (родини Миська, Одрехівського, Амбіцького, Сухорського, П. Головчак, М. Янко, Д. Стецько), так і аматори – Д. Солинко, П. Русиняк.

Кожна з цих осіб, – сказав на відкритті голова Львівської обласної організації ВУТЛ, скульптор Володимир Ропецький, – родом із того Єрусалиму, який ми залишили не так далеко від кордонів України. Ми віримо в те, що світова і європейська спільноти, мужі держав, від яких це залежить, повернуться обличчям до проблем лемків... А виставка є ще одним свідченням того, що люди, котрі були депортовані, мають надзвичайно тонку душу, велику матеріальну і духовну культуру, що пробивається крізь нинішні негаразди.

На вернісажі також виступили Борис Возницький – директор Картинної галереї, Іван Красовський – історик-лемкознавець, Олег Микита – голова обласної організації НСХУ, Роман Береза – директор обласного центру народної творчості, Ігор Дуда – директор Тернопільського обласного художнього музею, Андрій Тавпаш – президент фірми «Світоч», Михайло Секела – голова міської організації ВУТЛ, Іван О. Щерба

«Лемківський Єрусалим». Виступає Б. Возницький, справа - В. Ропецький. Львівська картинна галерея. 9.01.2004 р.

Фото І. Дуди.

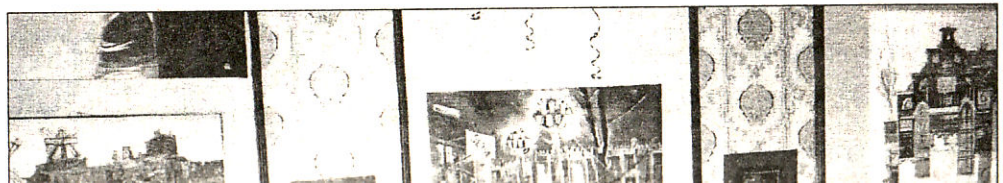

РІЗДВЯНЕ ВІТАННЯ

Венгриновичу О. І. - голові ВУТЛ

Шановний Олександре Івановичу!

З Новим роком Вас, з Різдвом Христовим! Сімейної любові, щастя, достатку і миру Вашій родині.

Нехай цей рік принесе нам усім почуття впевненості у завтрашньому дні! Нехай із першою Різдвяною зіркою оживе у наших душах світло надії, надії на краще, надії на гідне людини життя!

Нехай в цьому році із Божою допомогою одійдуть у небуття ті негаразди, що стримували наш рух до вимріяного кращими синами України національного буття! Нехай прагнення правди і справедливості помножать наші сили і ми утвердимося у власному виборі!

Вірмо, що наші сподівання відповідають Божому задумові. Вірмо, що ми будемо жити так, бо ми хочемо так жити – інакше, краще, як люди між людьми!

В цей визначальний для України рік будемо пам'ятати Шевченка:

Борітеся – поборете,
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!

Олександре Івановичу! Дні Різдвяних свят завжди були в Україні величними і об'єднуючими усіх днями, позначеними Божою благодаттю. Днями, коли люди їдуть звідусіль додому, їдуть на Святу вечерю, на коляду,

за – директор обласного центру народної творчості, Ігор Дуда – директор Тернопільського обласного художнього музею, Андрій Тавпаш – президент фірми «Світоч», Михайло Секела – голова міської організації ВУТЛ, Іван О. Щерба – член правління обласної організації ВУТЛ та інші.

Мистців вітала народна хорова капела «Лемковина». Діти показали Вертеп зі сучасною обробкою на актуальні проблеми.

10 січня у кафе Львівської Академії мистецтв проходила **«Лемківська Велия»**. Вже вдруге збиралися лемки та їх нащадки з Львівщини, Прикарпаття, Тернопільщини і Києва. Були присутні члени Президії СФУЛО, члени Колегії ВУТЛ на чолі з головою Олександром Венгриновичем, члени правління ФДЛ і голова Іван Челак, голови правлінь і активісти районних і міських товариств, сільських осередків. Всього біля 300 осіб. Кожний приніс із собою «меріндю». Люди спілкувалися між собою, говорили про наболіле, ділилися спогадами, співали і танцювали. Знову виступав дитячий Вертеп. Ведення свята взяв на себе Володимир Ропецький, з чим чудово справився. Забава продовжувалася протягом шести годин, але проминула як одна мить.

11 січня, у неділю, свято продовжувалося у Львівському оперному театрі імені С. Крушельницької. Тут проходив великий концерт **«Лемківська Забава»**. Один з кращих залів Європи був переповнений львів'янами і гостями. Люди задовго до початку – 17.00 год., питали «зайвого квитка», потім стояли в проходах і на балконах. Виступили більше 20 аматорських колективів з трьох областей Галичини і кілька професійних солістів Львова – народний артист України Степан Степан, заслужені артисти – Галина Гавриш, Людмила Посікіра, Іван Мацялко, композитор і віртуоз Мирон Блачищак. Радо зустріли глядачі Юлію Дошну з Польщі. Шкода, що вона співала лише одну пісню.

Концерт розпочався хореографічною картиною «Гей, Карпати» у виконанні заслуженого народного ансамблю «Юність» зі Львова. Виступали народні хори «Лемковина» (Львів), «Яворина» (Монастириськ), фольклорний колектив «Горлиця» (Новояворівськ), сімейний ансамбль Шпиндів (Підволочиськ), гурт «Шоу-баби» з с. Плебанівка на Тернопільщині.

Форум лемківської пісні вдалося реалізувати завдяки об'єднаним зусиллям обласної організації ВУТЛ (голова В. Ропецький), обласного Центру народної творчості (директор Р. Береза, він же – режисер концерту), управління культури облдержадміністрації, багатьох спонсорів – підприємців і бізнесменів, імена яких були оприлюднені.

Після концерту заключне слово мали голова ВУТЛ О. Венгринович і голова Львівської обласної організації В. Ропецький.

Ігор ГАНЧОВА.

«Лемківська Велия». Зліва направо: О. Венгринович, В. Ропецький, М. Горбаль, А. Тавпаш, І. Дуда, Я. Швягла, С. Майкович. Львівська Академія мистецтв. 10.01.2004 р.

«Лемківська Велия» у Львові. Дитячий «Вертеп».

(Виступи читайте на стор. 2)

завжди були в Україні величними і об'єднуючими усіх днями, позначеними Божою благодаттю. Днями, коли люди їдуть звідусіль додому, їдуть на Святу вечерю, на коляду, зберігаючи тим традицію рідної землі і віддаючи належну шану батькам, родичам та землякам.

У ці дні я хотів би прилучитися до Вас, до Вашого кола. Щастя Вам усім і щастя нашому Українському народу!

Христос рождається!

Щиро Ваш

В. Ющенко **Віктор ЮЩЕНКО.**

Ольга Пасека, м. Тернопіль.

РІЗДВЯНИЙ ВІРШ

Різдвяні Свята в кожній хаті,
До столу кличе нас кутя
І Сина Божого ласкаво
В молитвах просить дітвора:
«Ісусе Христе, Сину Божий,
Молитви наші Ти прийми,
Як перша зірка зійде в небі,
Ти в наші серденька ввійди».
Ялинку вбрали ми в намисто,
З куточка вибрався павук,
Ошатне місце для Ісуса
У кожній хаті з року в рік.
Мати вечерю приготує
Дванадцять страв пісних.
Ісусе Христе, Сину Божий,
В Різдвяну ніч святую, милу,
Ти нас усіх благослови,
Зішли, Ісусе, дари з неба
Для всіх знедолених, слабих,
Тримай їх на життєвих хвилях
І в душі їх навіки осслись.
Ми вбрали святковий одяг,
В молитвах очікуєм Христа.
Від старого до малого кажемо:
«Ісусе Христе, Тобі – Слава!»
Тато сніп приніс до хати,
Сердечно нам завінчував
І, охрестивши проскорку,
Святу Вечерю розпочав.
А по Вечері, помолившись,
Гріх лягати спати.
З колядою йдемо по хатах:
«Христос ся рождає!»

за – директор обласного центру народної творчості, Ігор Дуда – директор Тернопільського обласного художнього музею, Андрій Тавпаш – президент фірми «Світоч», Михайло Секела – голова міської організації ВУТЛ, Іван О. Щерба – член правління обласної організації ВУТЛ та інші.

Мистців вітала народна хорова капела «Лемковина». Діти показали Вертеп зі сучасною обробкою на актуальні проблеми.

10 січня у кафе Львівської Академії мистецтв проходила **«Лемківська Велия»**. Вже вдруге збиралися лемки та їх нащадки з Львівщини, Прикарпаття, Тернопільщини і Києва. Були присутні члени Президії СФУЛО, члени Колегії ВУТЛ на чолі з головою Олександром Венгриновичем, члени правління ФДЛ і голова Іван Челак, голови правлінь і активісти районних і міських товариств, сільських осередків. Всього біля 300 осіб. Кожний приніс із собою «меріндю». Люди спілкувалися між собою, говорили про наболіле, ділилися спогадами, співали і танцювали. Знову виступав дитячий Вертеп. Ведення свята взяв на себе Володимир Ропецький, з чим чудово справився. Забава продовжувалася протягом шести годин, але проминула як одна мить.

11 січня, у неділю, свято продовжувалося у Львівському оперному театрі імені С. Крушельницької. Тут проходив великий концерт **«Лемківська Забава»**. Один з кращих залів Європи був переповнений львів'янами і гостями. Люди задовго до початку – 17.00 год., питали «зайвого квитка», потім стояли в проходах і на балконах. Виступили більше 20 аматорських колективів з трьох областей Галичини і кілька професійних солістів Львова – народний артист України Степан Степан, заслужені артисти – Галина Гавриш, Людмила Посікіра, Іван Мацялко, композитор і віртуоз Мирон Блачищак. Радо зустріли глядачі Юлію Дошну з Польщі. Шкода, що вона співала лише одну пісню.

Концерт розпочався хореографічною картиною «Гей, Карпати» у виконанні заслуженого народного ансамблю «Юність» зі Львова. Виступали народні хори «Лемковина» (Львів), «Яворина» (Монастириськ), фольклорний колектив «Горлиця» (Новояворівськ), сімейний ансамбль Шпиндів (Підволочиськ), гурт «Шоу-баби» з с. Плебанівка на Тернопільщині.

Форум лемківської пісні вдалося реалізувати завдяки об'єднаним зусиллям обласної організації ВУТЛ (голова В. Ропецький), обласного Центру народної творчості (директор Р. Береза, він же – режисер концерту), управління культури облдержадміністрації, багатьох спонсорів – підприємців і бізнесменів, імена яких були оприлюднені.

Після концерту заключне слово мали голова ВУТЛ О. Венгринович і голова Львівської обласної організації В. Ропецький.

Ігор ГАНЧОВА.

«Лемківська Велия». Зліва направо: О. Венгринович, В. Ропецький, М. Горбаль, А. Тавпаш, І. Дуда, Я. Швягла, С. Майкович. Львівська Академія мистецтв. 10.01.2004 р.

«Лемківська Велия» у Львові. Дитячий «Вертеп».

(Виступи читайте на стор. 2)

завжди були в Україні величними і об'єднуючими усіх днями, позначеними Божою благодаттю. Днями, коли люди їдуть звідусіль додому, їдуть на Святу вечерю, на коляду, зберігаючи тим традицію рідної землі і віддаючи належну шану батькам, родичам та землякам.

У ці дні я хотів би прилучитися до Вас, до Вашого кола. Щастя Вам усім і щастя нашому Українському народу!

Христос рождається!

Щиро Ваш

В. Ющенко **Віктор ЮЩЕНКО.**

Ольга Пасека, м. Тернопіль.

РІЗДВЯНИЙ ВІРШ

Різдвяні Свята в кожній хаті,
До столу кличе нас кутя
І Сина Божого ласкаво
В молитвах просить дітвора:
«Ісусе Христе, Сину Божий,
Молитви наші Ти прийми,
Як перша зірка зійде в небі,
Ти в наші серденька ввійди».
Ялинку вбрали ми в намисто,
З куточка вибрався павук,
Ошатне місце для Ісуса
У кожній хаті з року в рік.
Мати вечерю приготує
Дванадцять страв пісних.
Ісусе Христе, Сину Божий,
В Різдвяну ніч святую, милу,
Ти нас усіх благослови,
Зішли, Ісусе, дари з неба
Для всіх знедолених, слабих,
Тримай їх на життєвих хвилях
І в душі їх навіки осслись.
Ми вбрали святковий одяг,
В молитвах очікуєм Христа.
Від старого до малого кажемо:
«Ісусе Христе, Тобі – Слава!»
Тато сніп приніс до хати,
Сердечно нам завінчував
І, охрестивши проскорку,
Святу Вечерю розпочав.
А по Вечері, помолившись,
Гріх лягати спати.
З колядою йдемо по хатах:
«Христос ся рождає!»

«ЛЕМКІВСЬКИЙ ЄРУСАЛИМ»

***Борис ВОЗНИЦЬКИЙ** – директор Львівської картинної галереї, заслужений працівник культури України*

Шановні і дорогі лемки! Гості лемків!

Сьогодні дуже виглядає на свято: ми так дружно зібралися. Але ж колись не було свята, то була трагедія. Вас вивозили в невідомі місця. Від того часу пройшло вже 60 років. Я думаю, що Галичина завдячує тому, що ви опинилися на цій землі. Я пам'ятаю, як за німців на Волинь переселили із Закарпаття чехів, словаків, русинів-українців, які майже по-українськи не говорили. Вони приїхали ніби в іншу країну. Ви приїхали на свою землю і творите спільну культуру. Навіть взяти цю виставку: Мисько, Біганич, Одрехівський, Стецько з Тернополя – наші відомі художники. Я вже не кажу про композиторів, співаків і письменників. Ви прийшли в галицькі хати з іншою метою, ніж це зробили наші північні сусіди. Добре, що саме ви зайняли спустілі хати: ви створили післявоєнну культуру і нові традиції на західних землях України, у Львові, на Тернопільщині. Цим землям Галичини поталанило.

60 років тому сталася велика трагедія, яку ви тут достойно відзначаєте. Я дякую художникам-лемкам, особливо львівським. Дякую Ропецькому, який організував цю виставку в Картинній галереї. Щиро вдячний нашим працівникам, які допомагали йому...

Хочу передати слово скульптору Ропецькому. Нехай він дальше веде. Він знає, хто що має сказати. Дякую.

***Іван КРАСОВСЬКИЙ** – історик-лемкознавець*

Шановні учасники виставки, гості, автори!

Дуже приємно зустрічатися з вами у цей святковий час в оточенні направду гарних творів. Хочу відзначити, що Лемківщина створила величезні, дуже цінні елементи народної культури і мистецтва. На жаль, багато чого розсіялось. Депортація, вигнання лемків, сприяли тому, що багато ділянок культури віджили. От ми вже не маємо лемківських знарядь рільництва, господарства і побутових предметів.

***Роман БЕРЕЗА** – директор Львівського обласного центру народної творчості*

Шановна лемківська родино!

Звертаюся до тих, хто відгукнувся на гостинне запрошення прийти в святочну залу, в стінах якої живе дух найвищих мистців світу і Європи. Те, що сьогодні один із залів відведений творчості одному з найпрекрасніших гілок всієї української родини – лемків, це досить символічно. Не можна руйнувати крону цілого дерева, не можна відривати від неї окремі гілки. Лемки, справді, в родинному дереві України – одна з найпишніших гілок.

Сьогодні національна культура України неможлива без прочитання творчості, мистецькості і духу цієї прекрасної народності. Сьогодні у цьому «Лемківському Єрусалимі» немов злітаються і промовляють до серця і душі кожного рідні гори, ліси і плаї. У серці кожного лемка вони відгукуються найщирішими словами. Кожний, хто 60 років тому покинув ту землю, незалежно від віку, незалежно від покоління, незалежно від великої віддалі до тих часів, сьогодні ще раз звертаються своїми помислами до родинної землі, до родинного обійсця. В кожній світлині, кожній різьбі на дереві чи камені відчуваємо велику любов до своєї історії, яка всіх нас об'єднує в єдину родину шанувальників цієї виставки.

Сьогодні, справді, можна констатувати одну велику ідею, яка має бути висновком нашого зібрання і буде продовжуватися впродовж наступних двох днів. Лемки, як народність, як нація, вижили тільки тому, що мали високу глибину свого духу. Вони зберегли свої глибини в мові, культурі і спілкуванні. Саме тому сьогодні ми подвійно щасливі і можемо сказати, що ми не вмерли, що ми разом можемо поєднатися в одній великій мистецькій гостині, що відбувається в цій залі.

Я хочу побажати, щоб і надалі ви показували велику незнищеність до всього лемківського, а відтак до України. І побажати, щоби ці святочні дні об'єднували вас і надалі. Тільки так можна показати величний зразок усім нам, українцям. Тому ми живі, непереможні як нація серед європейських народів. Нехай буде добро, буде щастя. Будьмо свідомими того, що від кожної роботи йде велика енергетика і люди, які зайдуть до цієї зали, мають вийти іншими, добрішими, свідомішими, більш згуртовані національно. Це найбільша мета, яку переслідує виставка.

Хай буде так – у щасті і здоров'ї кожного з вас.

«ЛЕМКІВСЬКА ЗАБАВА»

***Олександр ВЕНГРИНОВИЧ** – голова ВУТЛ*

Дорогі краяни! Дорогі друзі!

Дозвольте мені від сотні тисяч лемків України щиро вітати вас з Новим Роком і Різдвяними Святами. Велика любов до Лемківщини, до рідного краю, до нашої історичної Батьківщини, до нашої самобутньої культури і мистецтва, привели нас у цей зал.

60 років тому велика трагедія – депортація, майже знищила нашу духовну і матеріальну культуру. Як співає Степан Криницький, лемко з Криниці, доля розкинула лемків від Одри до Дону, а самих їх як український субетнос, поставила на межу зникнення.

В наших серцях залишилися незагоєні рани. Нас болить те, що досі за цю трагедію ніхто перед нами не вибачився. Досі не дано на урядовому рівні політико-правової оцінки цим подіям.

На долю нашого покоління лягла найбільша відповідальність перед нашим народом. Бо як не ми, то хто має по крихтах зібрати, зберегти і відродити надбання самобутньої культурної спадщини лемків. А вона створювалася протягом тисячоліття нашими батьками, дідами і прадідами. Ми маємо передати пам'ять і традиції наступним поколінням. Маємо за всяку ціну зберегти нашу ідентичність, як субетнос українського народу.

Сьогодні ми продовжуємо Різдвяні Свята за лемківськими традиціями. Ми просимо Господа про допомогу. Як сказав наш великий поет Богдан Ігор Антонич, – «народився Бог на санях в лемківськім містечку Дуклі».

В наших серцях є туга і є місце для радості. Радіємо, що наше багатопісенне багатство вперше показане у такому місці, одному із кращих залів Європи.

У пісенній скарбниці України є тисячі лемківських пісень, що займають у ній достойне місце. Наші пісні припали до душі Лесі Українки, яка, отримавши збірку «Галицько-Руські народні мелодії» Людкевича, написала сестрі: «...там найкращі пісні – лемківські». Багато людей здивовано запитують: «Звідкіля взялися такі пісенні багатства на лемківській землі? Скільки творчої енергії в її люду!» Наші пісні народжувалися у чистих джерелах дорогих гір, серед розмаїття природи, до болю дорогої Лемківщини.

Хочу подякувати Львівській організації ВУТЛ

залишилося. У Різдвяні Дні вони сідали до столу зі словами: «Єзус-Марійо! Як там, дома? Як бы ся хтіло быти зас там». Але доля складалася круто, їх вона не шкодувала. Коли вони тікали до західних кордонів зі Сходу, назад, вороття не було, їх зупиняли і вони осідали тут, в Галичині. Дякувати Богу, їх прийняли. Тут виросли ми і дістали освіту. Сьогодні ми маємо шанс їхню естафету продовжувати. Хочу сказати, думаю, що ми їхньому воланню долі, воланню предків не зрадимо. Вони казали завжди: «Цне ся нам за Тобом, наш Лемківский краю!» Цне ся за Тобом і нам тіж, дорога наша Лемківщыно.

Шановне панство! Можна повертатися в історію, багато говорити про надбання нашої загальної української культури і яке місце посідає у ній наша духовність з Лемківщини. Говорити про те, як ми влилися в народне господарство України, як ми влилися в науку, культуру й усі ділянки життя держави на всіх її щаблях, буквально до Верховної Ради, Кабінету Міністрів та інших державних структур. Наші люди – незрадливі, наші люди віддані інтересам держави. Це мене тішить. Во ім'я цього ми працюємо в громадській організації, не покладаючи сил. Іноді незважаючи на труднощі, які, на жаль, є постійними...

Передусім я щиро дякую своїм колегам, які працюють зі мною в правлінні Львівської обласної організації Всеукраїнського товариства «Лемківщина». Це дивовижні люди, мої старші брати. Вони, можливо, годилися б мені в батьки. Але мені з ними приємно працювати. Вони мене вернули до Лемківщини і я тішуся тим. Не шкодую сил і здоров'я, бо то моє рідне. І никда не пошкодую. Як дакому ся здає, же од нас єй забрали – ні! Од Лемківщыни лемка никда не заберут. Не одтягнут, не одвлечут ани за ногы. Можна фізично нас знищити, морально і духовно лемки є незнищенні. Сьогоднішні заключні акорди свідчать про наше безсмертя. Нехай воно станеться в нашому воскресінні, в загальному українському відродженні. Надходить страхітлива дата – 60-річчя депортації. Уявімо собі на хвильку: біля Різдвяного стола сидять наші батьки, як і багато з вас сидить у цьому прекрасному залі – перлині європейській. Будьмо відповідальні і свідомі того, батьки в Різдво не знали, що їх чекає восени. Восени їх чекала депортація.

Шановне панство! Собі зрадити ми не можемо. Українці їхали з Лемківщини, Холм-

культури і мистецтва. На жаль, багато чого розсіялось. Депортація, вигнання лемків, сприяли тому, що багато ділянок культури віджили. От ми вже не маємо лемківських знарядь рільництва, господарства і побутових предметів. Вони не виробляються. Не маємо речей з дерева і каменю. Зникло народне будівництво, самобутня архітектура. Пропав народний одяг: його тільки можна бачити на хористах у концертах. Зникає і мова лемків.

Проте доля дозволила зберегти і розвинути окремі елементи нашої культури. Це прекрасний спів і не менш прекрасне мистецтво обробки дерева, частково – народний живопис. Хочу сказати, що Лемківщина має надзвичайно глибокі традиції різьби по дереву. Вона тут не повністю представлена. Але якщо ви візьмете у руки монографію Степана Кищака «Корені лемківської різьби», – вона вийшла останнім часом, – то побачите велику групу митців, які творили народне мистецтво. Що стосується пісенного мистецтва, його обговорювати немає потреби...

Хочу додати, що в Україні не повністю проявилося живописне мистецтво. Правда, на словацькій стороні є Степан Гапак і Дезидерій Миллий, є живописці у Тернополі і Львові. Але воно не знайшло широкого розвитку серед народу. Можна гордитися, що у нас був Никифор з Криниці – лемко. Його малярство особливе і займає зовсім інакшу позицію, ніж живопис, що будується на народних традиціях.

Мені приємно відзначити, що саме у нас – Фундації Дослідження Лемківщини, з'явилися нові митці, нові творчі сили, молодь з дуже великим майбутнім і перспективами. Це, зокрема, Марія Янко. Ви тут побачите її прекрасні твори. Щойно вийшов «Лемківський календар на 2004 рік», обкладинка якого ілюструється іконою Марії Янко «Богородиця (у лемківському народному одязі) з малим Ісусом» на фоні лемківської церкви. Завершує календар картина Дмитра Солинка «Церква в селі Висова Горлицького повіту». Сама книжка теж багато ілюстрована.

Я вважаю, що сьогоднішня виставка є добрим початком нового розквіту мистецтва лемків, які зробили вагомий внесок у загальноукраїнську і слов'янську скарбницю... Виставка є свідченням того, що мистецтво лемків відроджується, що воно належить майбутньому.

Дякую і бажаю успіхів нашим митцям.

добрішими, свідомішими, більш згуртовані національно. Це найбільша мета, яку переслідує виставка.

Хай буде так – у щасті і здоров'ї кожного з вас.

***Ігор ДУДА** – директор Тернопільського обласного художнього музею, заслужений працівник культури України*

Дорогі краяни, шановна львівська громадо!

Тішуся, що я серед вас, що сьогодні у Львові відбувається така велична імпреза, яка буде мати продовження завтра і післязавтра. Останнім часом лемки все частіше заявляють про себе, що вони «были, сут і будут». У нас проводяться виставки, фестивалі, конференції. Зараз маємо цілий цикл Різдвяно-Новорічних свят, започаткований обласним товариством «Лемківщина», яке активізувало свою діяльність.

Продовжуючи висловлені думки, скажу: ми у Львові не є чужі. У всі часи для нас Львів був столицею. Тут жили і працювали Митрополити Сембратовичі, Юліян Тарнович, Богдан Ігор Антонич, Патріарх Димитрій, можна назвати багато інших імен. Нову генерацію лемківських мистців започаткували скульптори Мисько, Одрехівський, Біганич. Їх справу продовжує талановита молодь. Львів завжди живився за рахунок периферії, у великій мірі – вихідців з Лемківщини. Вже не буду казати про вихідців з Тернопільщини. Коли забрати ці живильні джерела зі Заходу і Сходу, очевидно, Львів би багато втратив. Але ми шануємо Львів і не дамо цього зробити.

Безперечно, що Лемківщина має багату історію, культуру і мистецтво. Неможливо уявити собі українське мистецтво без внеску, який зробили лемки. Найбільшим цей внесок є в галузі скульптури, лемківська різьба стала відомим явищем у світі. Меншими виявилися наші здобутки в живописі і графіці. Хоч іконопис був поширений в значній мірі і віддавна. Про народне мистецтво треба говорити окремо: воно стояло і стоїть на високому рівні. Цікаво, що на виставці представлені твори і професіоналів, і аматорів, і народних майстрів.

Лемки справді є гілкою українського народу, такою ж як бойки і гуцули. У карпатському регіоні – це три галузки єдиного дерева, ім'я якого – нація. Ми твердо переконані, що лемківські традиції, особливо пісенна творчість, є життєдайним джерелом для загальноукраїнської культури. Коли всі будуть такі тверді, вперті і наполегливі, як лемки, то в Україні ми досягнемо трохи кращих видів на майбутнє, ніж маємо досі.

Дякую.

пісні народжувалися у чистих джерелах дорогих гір, серед розмаїття природи, до болю дорогої Лемківщини.

Хочу подякувати Львівській організації ВУТЛ, її голові пану Володимиру Ропецькому і всім, хто брав участь у сьогоднішньому святі. І сказати вам: «Боже, заплат!»

Слава Лемківщині!

***Володимир РОПЕЦЬКИЙ** – голова Львівської обласної організації ВУТЛ, заслужений діяч мистецтв України*

Дорога моя, лемківська родино!
Шляхетна львівська громадо!
Пані і панове!

Направду, я сьогодні розчулений. І прийшло мені на думку: як би було добре, якби тут сиділи мої батьки. Направду, їм це і не снилося, тому що вони проплакали все життя за краєм, який залишився за кордоном. Проплакали за зеленими Бескидами, за потічками, за нашими чарівними горами. Проплакали за тим всім, що того, батьки в Різдво не знали, що їх чекає восени. Восени їх чекала депортація.

Шановне панство! Собі зрадити ми не можемо. Українці їхали з Лемківщини, Холмщини, Підляшшя, Любачівщини, Перемищини. Їх позбавили осель, позбавляли землі. Нерідко люди гинули, були знищені. Можемо це назвати голокостом. За що, як сказав пан голова Олександр Венгринович, має хтось відповісти. Але сьогоднішнє дійство – це не для політики і подібних їм розмов. То є поточна робота.

Дорога родино! Я надзвичайно вам вдячний за шляхетність, за велелюдність. Мені набігають сльози на очі. Я дякую Господу Богу, піднімаю руки до небес і прошу: Україно, повстань! Україно, захисти своє зарубіжжя, повернися обличчям до українства, яке є поза Твоїми межами. Соборність не відбулася – вона в завтрашньому дні. Україну нам ще творити і лемки допоможуть цьому творенню своїми руками і розумом.

Дякую. Христос ся рождає!

Дорогі краяни! Можливо хтось впізнає себе або знайомих серед людей на цій старій світлині. У 2-му ряді посередині стоїть мій батько зі с. Лодинка Долішня, повіт Перемишль.

Прошу відписати мені за адресою: Іван Пірус. с. Звенигород, Бучацький р-н, Тернопільська обл.

ЛЕМКИ НА БУЧАЧЧИНІ

Хочу поділитися з вами, шановні читачі газети, про наше життя на Бучаччині. Наша «Лемківщина» ще дуже молода: налічує заледве чотири місяці від часу створення. Одним з вагомих успіхів є участь фольклорних колективів Бучача у лемківському святі, що проводилося у Львівському оперному театрі. Там виступали аматорський обрядово-фольклорний ансамбль села Підзамочок (кер. З. З. Писарчук) і дитячий фольклорний ансамбль «Веселі музиканти» (кер. О. М. Шкляренко). Гучні оплески львівян були гарною віддякою за їх працю. Такі виступи не тільки сприяють поширенню нашої пісенної культури, але є великим стимулом для молодого покоління. Ансамбль «Веселі музиканти» був чи не єдиним дитячим колективом на цьому поважному святі. Діти чекають подальших запрошень.

Другим заходом було святкування Старого Нового року в Бучачі. Звичайно, не обійшлося без хвилювань і організаційних турбот. Свято пройшло чудово. Нас не було багато – біля 40 осіб, але кожен вніс свою частку. Присутніх привітав о. Володимир Шафран, який є уродженець з Криниці, а його дружина пані Марія разом зі своїм гуртком показала дійство – «Маланку». Потім були спогадки і колядки. Усмішки чергувалися зі сльозами, а радість – зі смутком. Адже вперше за 60 років на Бучаччині, люди змогли поділитися один з одним про своє дитинство та згадати рідний край.

Святкування закінчилося під міською ялинкою. Біля неї зібралася бучацька громада, яка слухала нас і разом із нами співала славу народженому Спасителеві.

Ніна ОЛЕНЯК,
голова Бучацької районної організації ВУТЛ.

СТРІТЕНСЬКІ ЗУСТРІЧІ

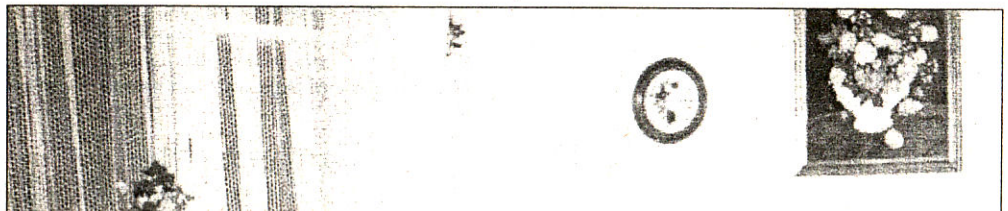

«Лемківський Йордан» у Тернополі. о. Павло Репела освячує воду. Кафе «Любава». 19.01.2004 р.

МАЙСТЕР ЛЕМКІВСЬКОЇ РІЗЬБИ

18 листопада минулого року виповнилося 75 років від дня народження львівського скульптора, вихідця з Лемківщини Мирона Івановича Амбіцького.

Народився Мирон Амбіцький у селі Прусік неподалік Сянока. Його дитинство і рання юність пройшли серед чудової карпатської природи, серед працелюбного і творчого, сповненого натхнення лемківського селянства. Мати Анна дуже любила співати, мала талант бесідувати, створювати у хаті затишок і комфорт, дбала про господарку. Батько Іван працював у Сяноку і дуже хотів дати освіту своїм синам – Юрію та Мирону. З раннього дитинства обох синів приваблювало дерево, його витонченість і загадковість. Тому, після закінчення школи, вони обрали фах столяра. Але на життєвій дорозі не було так гладко, як хотілося, як вимріяли батьки для своїх дітей. У 1946 році вони покинули рідну землю і разом з батьками опинилися спочатку на Тернопільщині, а потім переїхали на Львівщину – село

ВАШІ ПРАВА, УЧАСНИКИ ВІЙНИ!

Згідно із Законом України «Про внесення змін до статті 9 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», з 1 січня 2004 р. особи, які після 9 вересня 1944 р. були переселені на територію України з інших країн, мають право на встановлення їм статусу учасника війни. Нині немає вікового обмеження. Якщо дитина народилася в серпні, а у кінці вересня 1944 р. була вивезена, вона може претендувати на цей статус. Єдина вимога – документальне підтвердження: евакуаційний лист або довідка з Державного архіву Львівської обл. (м. Львів, вул. Підвальна, 13, тел. 74-03-50).

Учасники війни мають право на:

1. Безоплатне одержання ліків за рецептами лікарів;
2. Першочергове безоплатне зубопротезування (крім дорогоцінних металів);
3. Безоплатне щорічне забезпечення санаторно-курортним лікуванням один раз на два роки;
4. 50% знижку плати за житлову площу в межах норм, передбачених чинним законодавством;
5. 50% знижку плати за користування комунальними послугами: газом, електроенергією та іншими послугами;
6. Компенсація за санаторно-курортне лікування виплачується особам, які пройшли курс самостійного санаторно-курортного лікування і перебувають в списках черговості на отримання путівки у розмірі фактичної вартості путівки, але не більше середньої вартості;
7. 50% знижку вартості палива, в т. ч. рідкого, в межах норм, встановлених для продажу населенню для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення. (Це право поширюється і на членів сімей. До них належать дружина, чоловік і неповнолітні діти – до 18 років);
8. Безоплатний проїзд автомобільним транспортом (крім таксі), а також залізничним, водним і повітряним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських маршрутів у межах області;
9. Першочергове забезпечення житловою площею осіб, які потребують поліпшення житлових умов, першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального будівництва, першочерговий ремонт цих будинків;
10. Одержання позики на індивідуальне житлове будівництво з погашенням її протягом 10 років, починаючи з 5-го року закінчення бу-

У День Стрітення Господнього (15 лютого) у с. Жовтневе на Тернопільщині відбулася зустріч і дружнє спілкування двох поколінь. Вони мають багато спільного в духовності, у поглядах на життя, а це сприяло зближенню, спорідненню і взаєморозумінню людей, які прагнули стерти вікові перепони. На зустрічі, за святковим столом, відроджувався дух родини, порозуміння між ближніми, на засадах молитви, пісні і щирої бесіди.

Стрітення цього року в Жовтневому започаткувало родинне Різдво у кожній оселі, зустрічі родин, різних за своїм корінням, походженням і професією. Виникла потреба духовного спілкування, а отже взаємозбагачення мудрим життєвим досвідом, потребою ділення живим словом, піснею і незгасаючим духом молодості.

Організатором зустрічі була молодий педагог Світлана Ґоч. Не без сліз згадували про минуле. Згадували про власні життєві дороги, які завжди приводять до батьківського порогу. Згадували улюблені лемківські пісні та пісні своєї молодості. Невеликий концерт підготував аматорський колектив людей різного віку. В поглядах на сьогодення присутні були однодумцями.

Переважала тематика любові, найчистіших людських почуттів. Основу репертуару склали тематичні пісні: «Прийшла весна, прийшла жаданна», «Стоїть дівча над бистрою водою», «Тиша навкруги». Не обійшлося без лемківського доробку – «Ой, верше, мій верше», «Тиха вода на Бескиді». Веселий настрій надали жартівливі пісні «От понеділка до понеділка», «Била мене мати», віночок улюблених українських пісень.

Спеціально для цього вечора, С. Ґоч написала пісню-візитку, що прозвучала на закінчення зустрічі. Пісня своїм змістом виразила потребу взаємної любові, щирого спілкування – «Давайте зустрінемось знов».

Творчий колектив, який знятий на цій світлині, і став організатором свята: Мирослава Матвіїв, Віра Солтисяк, Микола Матлага, Світлана Ґоч, Дмитро Доктор (зліва направо).

Рута САРДИГА,
голова сільського осередку
Товариства «Лемківщина».

ХРОНІКА НОВИН

25 січня, м. Львів. У «Лемківській світлиці» проходило чергове 8-ме засідання Колегії ВУТЛ, в якому взяли участь О. Венгринович, Л. Блащак, І. Дуда, М. Тиханський від Тернополя; В. Ропецький, В. Ардан, І. Красовський, М. Секела, А. Тавпаш, Я. Швягла, К. Шніцер, В. Шуркало, проф. І. Щерба зі Львова. Запрошені – Ю. Колотій і С. Майкович (Львів). На порядку денному стояли питання:

1. Відзначення 60-річчя депортації українського населення з території Польщі.
2. Державна програма збереження українського субетносу – лемків.
3. Різне (Перевидання книжок. Подання на державні нагороди. 6-ий Фестиваль у Монастириську. Музеї в Монастириську і Перечині).

Засідання вів голова ВУТЛ О. Венгринович.

22 лютого, м. Самбір Львівської обл. У приміщенні Міської ради відбулося 9-те засідання Колегії ВУТЛ. Присутні – О. Венгринович, І. Дуда (Тернопіль); В. Ропецький, В. Ардан, І. Красовський, С. Майкович, М. Секела, В. Солинко, А. Тавпаш, Я. Швягла, К. Шніцер, М. Шпак, Ю. Френчко (Львів); М. Горбаль (Київ). Запрошені – Л. Войтко (Самбір), В. Капець (Ст. Самбір), С. Панейко (Стрий), Я. Одрехівський (Трускавець), М. Горинь, В. В'язільський (Львів). Обговорювалися питання: «Відзначення 60-річчя депортації українців з Польщі». Доповідав голова ВУТЛ О. Венгринович.

на життєвій дорозі не було так гладко, як хотілося, як вимріяли батьки для своїх дітей. У 1946 році вони покинули рідну землю і разом з батьками опинилися спочатку на Тернопільщині, а потім переїхали на Львівщину – село Сокільники. Відтак було навчання у Львівському училищі прикладного та декоративного мистецтва. Вони стають учасниками багатьох виставок народної творчості. Згодом Юрія арештовують за «нелояльне» ставлення до радянської влади, а Мирона і батьків відправляють у Сибір на спецпоселення. Після приходу до влади М. Хрущова Мирон, а невдовзі і Юрко, повертаються до України і знову поринають у творчу діяльність. У 1960 році брати Амбіцькі взяли участь у київській виставці, на якій представили роботу «На водопій». Від цього часу твори братів Амбіцьких, останні роки лише самого Мирона (після смерті у 2000 році Юрка), експонуються на численних виставках.

Напередодні ювілею Мирон Амбіцький підготував нову персональну виставку. З особливим теплом він згадує свої давні роботи: «Оновлена Гуцульщина», «Гайдамаки», «Було колись в Україні», «Нащадки Довбуша», «У батьківській кузні». Більшість з них експонувалися на виставках у Франції, Канаді, Угорщині, Німеччині, Польщі, Росії.

Як відзначають мистецтвознавці, у творчій спадщині Мирона Амбіцького переплітаються новаторські ідеї та традиційні засоби, що втілені упродовж століть у лемківській різьбі. Мирон Амбіцький працює не лише з каменем та деревом, він робить цікаві роботи в металі: «Поліська легенда», «Лілея», «Голова гуцула» (всі – гальванопластика), «Опришки» (дерево, метал), «Портрет Т. Г. Шевченка» (гальванопластика, дерево).

У творчому доробку Мирона Амбіцького представлена різна палітра жанрів малої та монументальної скульптури: плакетки, медалі, меморіальні пам'ятники, пам'ятні знаки і таблиці. Його твори перебувають у збірках музеїв України, а також у приватних колекціях.

Мирон Амбіцький поєднує творчу діяльність із громадською. Він – відповідальний секретар Художнього фонду, член правління обласної організації Національної Спілки художників України, член художньої ради при Національному музеї у Львові.

Скульптор, як завжди, у турботах. З'являються нові задуми, які він хоче зреалізувати. Побажаємо панові Мирону доброго здоров'я і щедрих ужинків на творчій ниві!

Ольга КРОВИЦЬКА,
член ФДЛ у Львові.

них ділянок для індивідуального будівництва, першочерговий ремонт цих будинків;

10. Одержання позики на індивідуальне житлове будівництво з погашенням її протягом 10 років, починаючи з 5-го року закінчення будівництва;

11. Безоплатний проїзд один раз на 2 роки (туди і назад) залізничним, водним і міжміським автомобільним транспортом, або проїзд один раз на рік (туди і назад) вказаними видами транспорту з 50% знижкою;

12. Звільнення від сплати прибуткового податку з усіх одержуваних доходів;

13. Позачергове встановлення на пільгових умовах квартирних телефонів (оплата у розмірі 20% від вартості основних та 50% додаткових робіт). Абонементна плата – 50% від затверджених тарифів;

14. Учасники війни отримують пенсію з підвищенням на 50% мінімальної пенсії за віком (9 грн. 96 коп.);

15. За бажанням учасників війни, замість пільг, передбачених пунктами 2-6 цієї статті, може надаватися грошова компенсація.

«ГОЛОДОМОР ТА РЕПРЕСІЇ НА ПОЛТАВЩИНІ»

Під такою назвою у Полтаві в приміщенні Обласного краєзнавчого музею проводилася науково-теоретична конференція. У роботі конференції взяли участь і виступили представники Полтавської облдержадміністрації П. Г. Шемет, Б. В. Чичкало, М. І. Лахижа, доктори і кандидати наук – вчені місцевих вузів Л. Л. Бабенко, Н. К. Кочерга, В. І. Граб, М. А. Якименко, працівники Державного архіву області Л. М. Мокляк, З. П. Яненко, В. В. Коротенко, О. О. Бутенко, Т. П. Пустовіт та Краєзнавчого музею – В. В. Клочко, К. Б. Фесик, В. А. Андрієць.

З інтересом були вислухані доповіді «Лемки Полтавщини» Віри Кошової, голови обласного відділення Товариства «Україна – Світ», а також «Лемки. Депортація з Польщі і життя в Україні» Миколи Ткачика, заступника голови обласної організації ВУТЛ.

Інф. «ДЛ».

Збаразька районна організація Всеукраїнського товариства «Лемківщина» глибоко сумує з приводу смерті активного члена товариства

РУСИНА
Андрія Андрійовича,

що сталася 12 лютого 2004 р. у віці 70 років. Покійний був уродженцем с. Мощанець, повіт Сянік.

Вічна Йому пам'ять!

ДО ДІТИ ПРИШОВ СЬВЯТИЙ МИКОЛАЙ

Зима – очекувана пора року, бо маме барз дуже файних сьвят. І найперше з них – Ден Сьвятого Миколая.

Ци сте ся замысьляли даколи о тім, же Сьвятий Миколай приносит дарунки не лем чемным діточкам, але і великым, котры ся того заслужыли? Як-ся хочете пересьвідчыти, то приходте 19 грудня каждого року до товариства «Лемківщына» в Тернополю.

Як ся почали одроджувати народны звычаі, мы запровадили Ден Сьвятого Миколая. Практикували зме витаня діточкам до них домів. Повім, же то было добре сьвято.

Аж єден раз на засіданю правліня хтоси подав вартісну пораду: а ци не ліпше зберати діточок з родичами в салі товариства? Дома кажда дітина оповідат вершыки або сьпіват лем для Сьвятого Миколая, янгола, музиків і своіх родичів. А як ся зберут вшытки вкупі, то нашы малы мудрагелі ся похвалят перед вшыткима. Іщы ся познакомлят єдны з другыма. Юж другий рік підтвердив, же так ліпше.

Остатньо зме спрактикували, же і дорослы лемкы, што ся спричыняют до його роботы, вартают доброго слова. Зато Сьвято Миколая гнешнього року одбывало-ся барз гарді. Зас пришов до нас Сьвятий Миколай, семинаристы з Духовной семінариі імени Патріарха Йосифа Сліпого. За то складаме ім щыру подяку. А іщы щыро дякуєме членкині правліня міськой організациі ВУТЛ Маріі Іванівні Тройчак за добродійну поміч і вшыткым, хто ся прилучав, за добрі зорганізуване сьвято.

В нас, в Тернополи, стало традицийом проведеня Йордану, Великодньой выставки писанок, Лемківской Ватри. През вшыткы тоты дійства проходит єдна думка – одроджыня добрых звычаів, котры были на рідній Вітцівщыні і Материзні.

Памят про одчахнений конар пукат в серце каждого лемка.

Парасковія ТРАЧ,
м. Тернопіль.

Фенна Фенканин-Рудакевич, м. Тернопіль.

ЯК РОДИЧЕ МАЛИ СЫНА ПИЯКА

Новеля

Звати го было Фецьо. Вродив-ся якбы в 1934 році. Пас кубоби на Кезіньки і Кушеры могли завести. Попросили: «Федоря Іванович. Тут зірок

Лемку! Маш бесідувати, гварити, мовити, повідати, радити, речы, ґадати.
Втовди лем будеш собом і шанувати Тя будут Люде.

Марія СТАХІВ-КРУПА
с-ще Красне

* * *

Лемки, мої лемки,
Де вы ся поділи.
По шырокім сьвіті
Вы ся розлетіли.

Рано бы-м ставала,
Зыля бы-м зберала,
Жебы я вас, лемки,
До купи зобрала.

Лемки, мої лемки,
Народе завзятий.
Ты герденьком добрий
І душом богатий.

3.12.1995 р.

* * *

Не рубайте ліси, я вас дуже прошу,
Бо я тоты ліси в своім серцю ношу.
Довго-довго ялицю ростити,
А зрубате – юж не буде жыти.
Десят літ і веце, треба єй плекати,
А вы заберете хыжы прикрашати.
Десят днів постоіт – почне ся сіяти,
Вышмарите древо непотрібне з хати.
Кілько та ялиця пожыви давала,
Кілько она людей оздоровляла.
Поганьски часи вы назад вернули,
А свої рідни – вы сте позабыли.
На Сьвятий Вечір сіно на стіл клали
І вінец чеснику, жебы здравы были.
На покуті стояв сніп пшениці, вівса,
Жебы ся пишала давня краса.
На землю солому розстеляли.
Йой, якы мы щасливы скакали.
Я вас дуже прошу, лісы не рубайте,
Оселі і церкви вы не прикрашайте,
Бо Ісус не хоче, жебы ліс рубали,
Хоче жебы го оберігали.
Сыну Божый, дай нам в мирі жыти,
Направ людей на добре і Тобі служыти.

14.11.2002 р.

З лемківского гумору

ПОСЬМІЙМЕ-СЯ КУСЦЬОК

(Жарты для наймолодшых)

РОДЫЧЕ

- Ванцю, де твоі родиче?
- Няньо сут в льоху.
- А мама?
- Мама варят.

НА УРОЦІ ІСТОРИІ

Научытель: – Што зробив Наполєон, як вступив на трон?
Учен: – Сів.

ЗАГАДКА

- Стрийку, што мате в торбі? – пытат-ся малий Ванцьо.
- Цукєрки. Як одгадаш кілько іх, то достанеш вшытки три.

СІМ ГРИХІВ

Єгомосьць: Ванцю, назови мі сім смертних грихів.
- Єден, два, три ... сім.

КІТ ВИНЕН

- Ванцю, не тягни кота за хвіст!
- Я не тягну, я го тримам. Кіт сам тягне.

БЛИЗЬНЯТА

Научытель: – Як буде множына од слова «дітина»?
Учен: – Близьнята.

НЕ ХРЕСТ, А ГРУШКА

- Сыну, ты чом такий блідий, як з хреста знятий?
- Йой, мамо, не з хреста! Сусід зняв мня з його грушки.

КОРЫСНИ ПТАХЫ

Научытель: – Якы птахы сут корысни чловеку?

ЯК РОДИЧЕ МАЛИ СЫНА ПИЯКА

Новеля

Звати го было Фецьо. Вродив-ся якбы в 1934 році. Пас худобу на Козінцы і Кычери. Молодша Марися бавила Фенусю. Як в 1946 році переіхали на Украіну, Фенуся ходила то на брісі, то на руках. Мама вадили-ся: «Йой, стара холєро, наробив єс діти не в тых роках, не знам, коли ти выроснут?» Навет, коли мали 80 років, іщы мали жаль. А тато: «Та што хочеш? Де ж бым не знав, коли мі ся діти породили. Не даєш мі спокою».

На станциі товды, коли нас пхали до товарняка з худобом, были крикы, йойки, слезы за рідном земельком, за Выслоком. Незнаніст мучыла, де везут? Може ся іщы вернеме? Все си памятали, йой, же під сливками закопаний куфер з кожухами. А другий куфер быв з убраньом до церкви – кабаты з фальбанками, ґорсет, опаскы, пацьорки. Яке скоряне обутя! Тато повідали: «Хыбаль не знаш, яка упряж на коны?.. Чом не знам, добрі памятам». Хто бы повів, же мы ся не вернеме домів?

Але отхылилам-ся от іх сына-пияка. Приіхали зме на Тернопільщыну юж по Пасці. В хыжки – вікна на пів метра от землі. Вшытко єдно ся сходили до нас парибкы, котры мали іти до войска. Не мало значеня, ци то з Перемышляньского повіту, ци місцевы. Грали на лыжках, гребенях, бавили-ся дупака. Фецьо часто ся ховав зо сьвічком на боіску, де была квашена капуста. Думате што, пив? Ніт, вчывся з книжкы керувати тракторьом.

В 1953 році поставили зме в селі сяку-таку хыжку. Заплатили пшеницьом, што Фецьо заробив – цілих 20 корців. До войска пішов вночы. Дост было плачу. От сьпіву лямпа гаснула не єден раз... Служыв штоси зо три і пів рокы. Як ся вернув до села, то дали му новий «дизель». Присмотрив-ся до нього голова колгозу, з тых «30-тисячників». Выбрали го бригадірьом до тракторів. На техніці, котру зробив москаль, знав-ся барз добрі. Навет з хыжы чув, коли трактор не так пукав за городами.

Были таки выпадки. Прислали до колгозу новий трактор «Беларусь». Але він ся чогоси не заводив. Приіздили механіки з МТС-у і не могли завести. Попросили: «Федоря Івановича». Тот лівом руком штоси покрутив і сталося чудо: трактор поіхав.

Іщы єден. Жнива. Сонце сьвітит. Вода в моторі комбайна закипіла. Майстрове приіздили зо пят раз, а вода все кыпит. Комбайнер нарешті попросив Феця. Приіхав на поле. Зробив мотор. Вода веце не кыпіла.

Як юж пристав на ноги, то лишыв бригадірство. Робив токарьом в колгозній майстерні. Навет з міста приіздили. Привезут кавалец желіза – він зробит нове як на заводі. Дочекався юж троє діти зо женом Марисьом.

Была іщы єдна сторона в його жытю. Трафляло-ся, же парибкы, котры робили з ним, по цілому дню тримали фляшку, жебы выпити такой з ним. Вшытко єдно, потім ішов коровы доіти на ферму. Його Марися хотіла, жебы він цілком ходив доіти. Она бояла-ся жебы даяка не хапнула го. В єй очах став пияком.

Якоси пішла Марися до участкового міліцянта, котрий быв послом сельрады. Жена попросила го, жебы штоси зробив мужови, бо все пияний і пияний. Тот стоіт і не повідат нич. Потім рюк: «Марйа Федоровна, вашого Івановича я жадного разу не видів пияним». З тым пішла домів. Марися ходила-ся скаржыти до його родичів, же муж – пияк. Мама з татом тіж повіли, же нич не виділи, хоц през пят хыж жыли. Они ся скаржыли: «Такий добрий быв хлопчыско, а тепер-ся зробив пиячыском! Ци сте лагде го не виділи пияного? Може лежав в болоті?» Але нихто нич не видів.

Єден раз приіхала-м з Тернополя. Мама далі своє: «Фенусю, ци-є не виділа дагде нашого сына?» Повідам: «Виділа-м». – «Йой, Матко-Боска, та де?» – «Ото зышла-м з автобуса і вступила до конторы, де колиси він робив. Посмотрила-ся на дошку обяв і чытам: «Пияцтву – бій!» Ваш сын є за голову Комісиі, што ся боре з пияцтвом»...

Тепер Фецьо юж в літах. Поженив трьох внуків, ховат коника і корову, ма кури і гуси, два псыки. Тішіт-ся, же отримує високу ренту за совєтский орден. І тужыт за рідным крайом.

Сыну Божый, дай нам в мирі жыти,
Направ людей на добре і Тобі служыти.

14.11.2002 р.

МОЯ ЛЕМКІВЩЫНО!

Позаростали кряками пасовиска, плаче ліс, зміліли потічки, спорожніли села. Кряче гаврон над полями. Лемківщыно, ты не єдна така. Твоя посестра Холмщына – опалена, сплюндрована. Такс саме Посяння зо старым княжым Перемышльом. Ятрят-ся раны:

«Стану крестом придорожнім,
Ты, прохожый, го не минай,
Помолы-ся тіж до Бога
За Отчызну і край рідний».

Та то такий великий шмат землі, што полякы забрали, а люди повыганяли зо своіх хыж! Де єст справедливіст? Прецін, то не монголи, не татары, што палили і забивали, а християне. Як ся молят в костелах, то певні забыли про десят заповідів Божых і про милосердя. Ци піде ім тото на хосен?

Памятам, як мня няньо брали до Горлиц, бо треба было продати телятко. Мама поіла го молоком, а до молока збивала яйця, жебы было тлусте. Приіхали зме з няньом до Горлиц на Торговицю, де было повно худобы, гусы, кур, пацят і овец. Вшытко тото мычало, кричало, гелготаво, бекало, а масаре і жыди поважні ходили медже рядами і ся торгували. Тепер там пусто.

Мы в горах были міцны духом, хоц віками перебывали як не під єдным обцасом, то під другым. Стары бортняне повідали, же в Першу войну сьвітову пришли до села польски драгуни. Мій стрыко Гриц зобрав хлопів і выгнав драгунив. На другий ден село обступило польске войско. Стрыко з хлопами повтікали до лісу. Войско до лісу бояло-ся іти і пішло од села.

Мусиме знати, як ся обороняти. Поважайме себе, і другы будут нас поважати!

Марія КУЗЯК-ШЛЯНТА,
м. Львів.

грушки.

КОРЫСНИ ПТАХЫ

Научытель: – Якы птахы сут корысни чловеку?
Учен: – Смажени, варени і печени.

ОПАМЯТАВ-СЯ

Научытель: – Ванцю, ты выбив выгляд в школі і хтів єс втечы?
Учен: – Прошу, пана, я летів домів по пінязі.

НИЧ

- Ванцю, што-с гнеска робив?
- Нич.
- А ты, Михалку?
- А я стояв коло нього.

БОЦЯНИ

Научытель: – Чом боцяни на зиму одлітают до теплих країв?
Учен: – Бо і там люди хцут мати діти.

НЕ ХОЧЕ ВИДІТИ

- Мамо, я гнеска не піду до школи, – гварит Ванцьо.
-А то чом?
- Научытелька повіла, же як не навчу-ся верша, то не хоче мня видіти.

ДРУГЕ ПЫТАНЯ

Научытель: – Хто отповіст на єдно пытаня, ставлю «пятку». Скілько зьвізд на небі?
Учен: – 10 мільярдів.
– А откаль ты ся дознав?
– А то юж друге пытаня.

Хто знав уродженців села Вислічок коло Романова (повіт Сянік), прошу переказати, а самых вислічан написати мі на адрес:
Wojcech Krukar
ul. Osiedle, 11
38-480 Rymanów
woj. Podkarpatskie
Polska

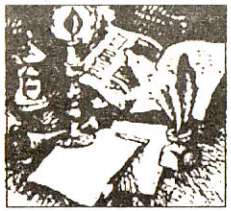

"Дзвони Лемківщини" -
часопис Всеукраїнського Товариства "Лемківщина"
Наша адреса:
46001, м.Тернопіль, бульв. Т.Шевченка, 21.
Реєстраційне свідоцтво ТР 145
Замовлення № 24. Тираж 1000
Обсяг 1 друк. арк. Друк офсетний.
ПВК "Збруч", м.Тернопіль, вул. Живова, 11

Редактор Ігор ДУДА
Редакційна колегія:
Парасковія ТРАЧ - відповідальний секретар, *Олександр ВЕНГРИНОВИЧ* (Тернопіль), *Микола ГОРБАЛЬ* (Київ), *Степан КРИНИЦЬКИЙ* (Івано-Франківськ), *Володимир РОПЕЦЬКИЙ, Ярослав ШВЯГЛА* (Львів).
Комп'ютерний набір і верстка - *Тарас ВАШКІВ*.
Висловлені авторами думки можуть не співпадати з позицією редакційної колегії.
Відповідальність за достовірність фактів несе автор публікації.
Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.